

ΘΡΥΛΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ Ο ΣΟΦΟΣ ΣΟΛΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Υπολογίζεται ότι ο μεγάλος σοφός και νομοθέτης της Αρχαίας Ελλάδας επισκέφθηκε την Κύπρο περί το 580 π.Χ. Ήταν τότε που το φως της ομόνοιας και της μεταρρύθμισης που έφερε ο ίδιος στην περιοχή των Αθηνών με την καθιέρωση της νέας του νομοθεσίας άρχισε να φέρνει καρπούς. Όμως κουρασμένος και απηυδασμένος από τις μεψιμοιρίες των εχθρών του των οποίων τα συμφέροντα επηρεάσθηκαν από την εισαγωγή της «σεισάχθειας» μέτρο με το οποίο χαρίσθηκαν όλα τα χρέη των Αθηναίων και ελευθερώθηκαν όλοι οι δούλοι που είχαν σχέση με χρέη, απεφάσισε να φύγει από την Αθήνα για να επισκεφθεί την Αίγυπτο, την Κύπρο και τις Σάρδεις του Κρόισου. Οι ιστορικοί αναφέρουν ότι ο Σόλων απουσίασε από την πατρίδα του δέκα ολόκληρα χρόνια τα περισσότερα των οποίων τα έζησε στην Κύπρο.

Ο Σόλων επισκέφθηκε πρώτα την Αίγυπτο την οποία ήξερε καλά από τα νεανικά του χρόνια. Ήταν τότε που ο μεγάλος σοφός μας εστράφηκε προς την εμπορική δραστηριότητα όχι βέβαια για να κερδίσει χρήματα αλλά για να γνωρίσει περισσότερους λαούς και να πλουτίσει τις γνώσεις του. Ο ίδιος δεν επέστρεψε στον πλούτο και προτιμούσε πάντοτε να κατατάσσει τον εαυτό του μεταξύ των φτωχών. Έλεγε δε πως πλούσιος δεν είναι εκείνος που έχει πλούτιο αλλά εκείνος που έχει λιγότερες επιθυμίες στην ζωή και του αρέσει να διάγει μια απλή και σεμνή ζωή.

Ο Σόλων στην Αίγυπτο είχε φιλοσοφικές συζητήσεις με τους ιερείς Ψένωφιν από την Ηλιούπολη και τον Σώγγιν από την Σαίδα οι οποίοι ήσαν οι πολυμαθέστατοι απ' όλους τους ιερείς και αρχιερείς της Αιγύπτου. Τότε η Αίγυπτος ευρίσκετο σε εμπόλεμο κατάσταση με τους Ασσυρίους και τους Έλληνες της Κυρήνης και οι ιερείς Ψένωφιν και Σώγγιν του παραπονούντο για την παρακμή που γνώριζε η Αίγυπτος. Ο σοφός Σόλων δεν δίστασε να τους πει, πως οι Αιγύπτιοι είναι κληρονόμοι των λαθών τους και πως, αν θέλουν να σώσουν την πατρίδα τους πρέπει να βρουν τα αίτια που προκάλεσαν την παρακμή της και να τα διορθώσουν. Τους εξήγησε δε πως πρέπει να πάψουν να ζωγραφίζουν τα καράβια τους πως να πλέουν εναντίον των νερών και των ανέμων

υπό Α.Μ. Δημητριάδης

και ν' αρχίσουν να διδάσκουν την ειρήνη και τους νόμους της δικαιοσύνης και της ισότητας.

Τους είπε ακόμη πως η αγάπη της πατρίδας δεν βρίσκεται στον θρασμόν του αίματος ή την αλαζονεία και πως πρέπει να νουθετούν τους Αιγυπτίους για να φοβούνται και να απομονώνουν τους ανθρώπους που είναι συνηθισμένοι στους πολέμους, στους φόνους, στους θυμιάς και τις πλεονεξίες. Και οι δυο ιερείς άκουσαν με μεγάλη προσοχή τα σοφά λόγια του Σόλωνα και του υποσχέθηκαν πως θα ακολουθήσουν κατά γράμμα τα διδάγματα του. Και αυτοί με την σειρά τους τού μίλησαν για τις ανακαλύψεις που έκαναν στα Μαθηματικά που ξεπερνούσαν τις ανάγκες της καθημερινής ζωής και για την Ατλαντίδα την οποίαν ο Σόλων αργότερα κατέστησε γνωστή στους Έλληνες με το γνωστό του ποίημα.

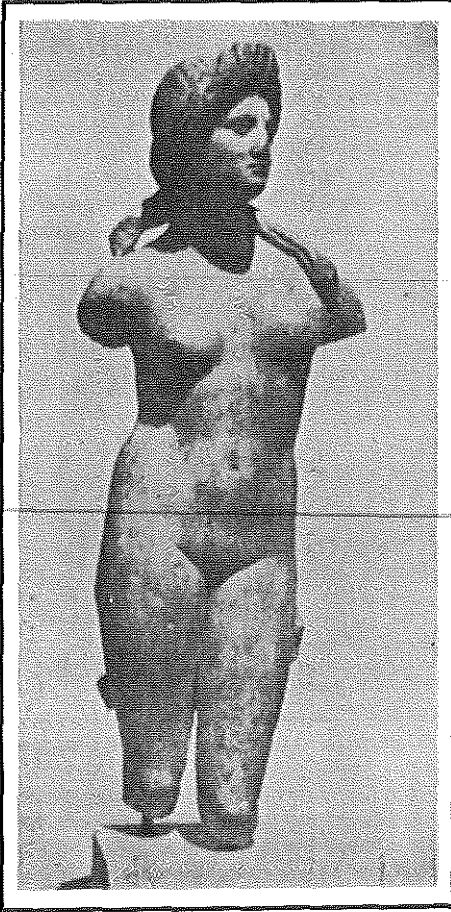
Λίγες μέρες αργότερα ο Σόλων έφευγε από την Αίγυπτο πολύ ευχαριστημένος για να επισκεφθεί την Κύπρο για την οποία είχε ακούσει πολλά.

Ήταν μήνας Μάιος όταν ο Σόλων έφθανε στην Πάφο. Εκεί τον υποδέχθηκαν οι πνευματικοί άνθρωποι της εποχής του και τον οδήγησαν στο ιερό της Αφροδίτης όπου απαγγέλιε ποίημα για χάρη της γαληνέας Θεάς. Λίγες μέρες αργότερα επισκέφθηκε το Μόριο και τα ξακουστά μεταλλεία του τα οποία ετροφοδοτούσαν με εργαλεία, όπλα και σκεύη την Ανατολή και τη Δύση. Στο Μάριο ο Σόλωνας εθαύμασε την οργάνωση των συνοικισμών, την αγροπολιτική και την εργατικότητα των κατοίκων, ιδίως των μεταλλωρύχων.

Απ' εκεί κατηθύνθηκε στο βασίλειο της Αίπειας, το οποίο αργότερα μετωνομάσθηκε σε βασίλειο των Σόλων, προς τιμή του μεγάλου σοφού. Εκεί τον υπεδέχθηκε και τον φιλοξένησε ο βασιλιάς Φιλόκυπρος ο οποίος ανέπτυξε μαζί του μεγάλη φιλία και του ανέθεσε την οργάνωση του βασιλείου του και την εισαγωγή γραπτών νομών στην περιοχή.

Ο Σόλων εδέχθηκε με προθυμία την πρόταση του Φιλοκύπρου και άρχισε αμέσως εντατική εργασία για να φέρει στην περιοχή πρόοδο

και ευτυχία. Πρώτα γύρισε όλους τους συνοικισμούς του βασιλείου και ήλθε σε επαφή με όλα τα στρώματα του λαού. Με τους μεταλλωρύχους, με τους εργάτες των χαλκουργείων, με τους τεχνίτες της αγγειοπλαστικής, με τους γεωργούς, τους εμπόρους, με όλο το λαό της περιοχής. Και μετά άρχισε να κάμνει τις εισηγήσεις του προς το βασιλέα Φιλόκυπρο.

ΜΑΡΜΑΡΙΝΟΝ ΑΓΑΛΜΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ

Η πρώτη εισήγηση του Σόλωνα ήταν να μετακινηθεί η πόλη από μια δύσβατη και άγονη περιοχή σε μια ωραία πεδιάδα για να μπορεί να ασχοληθεί ο πληθυσμός της εκτός των άλλων και στη γεωργία. Μετά τον συμβούλευσε να βρεί ανάμεσα στους υπηκόους του τίμιους συμβούλους για να τον βοηθούν στο δύσκολο έργο του. Αρχή της σοφίας έλεγε ο Σόλων προς το Φιλόκυπρο είναι ο φόβος προς την

πλειοψηφία. Εκείνος ο αρχηγός που σκέφτεται και σέβεται την πλειοψηφία γίνεται δυνατός. Από την άλλη εκείνος ο οποίος δεν σέβεται την πλειοψηφία και θέλει να την υποτάξει αργά ή γρήγορα τα χάνει όλα. Και κάτι άλλο. Πάντοτε εκείνα τα οποία θα κάμεις να τα σκέφτεσαι καλά και να τα συζητάς με τους συμβούλους σου. Όμως, εκείνα τα οποία τελικά θα αποφασίσεις να κάμεις, να τα κάμνεις γρήγορα. Να θυμάσαι πάντα, πως οι σωστές και γρήγορες αποφάσεις, που εξυπηρετούν τα συμφέροντα της πλειοψηφίας είναι απόρρητες από οποιεσδήποτε επιθυουλές.

Ο καλός αρχηγός, έλεγε ο Σόλων προς το Φιλόκυπρο, λέγει αυτά που φρονει και κάμνει, αυτά που λέγει.

Επίσης ο καλός αρχηγός ξέρει να γίνεται προσιτός προς τους υπηκόους του, γιατί εκείνος ο αρχηγός που είναι απρόσιτος είναι απρόσιτος και προς την αλήθεια. Εξ' άλλου μη ξεχνάς πως οι άνθρωποι προτιμούν τους ταπεινούς αρχηγούς. Όταν δε με τις επαφές σου με τους υπηκόους σου θρεις μεγάλα προτερήματα σε ωρισμένους ανθρώπους δώσε τους εμπιστοσύνη, επειδή οι τίμιοι άνθρωποι επιθυμούν να αναγνωρίζεται η τιμιότης. Να θυμάσαι πάντα πως όποιος τιμά την αξία των άλλων αυξάνει και τη δική του. Όμως μη δίδεις εξουσία απόλυτη σε κανένα. Αυτά και άλλα πολλά έλεγε ο Σόλων προς το Φιλόκυπρο ο οποίος τα άκουε με μεγάλη προσοχή.

Άλλες εισηγήσεις που έκαμε ο Σόλων προς το Φιλόκυπρο αφορούσαν την εισαγωγή νομοθεσίας που να εξυπηρετεί τα συμφέροντα όλων των πολιτών, την εγκαθίδρυση δικαστηρίων για να βρίσκουν το δίκαιο τους οι αδικημένοι και να τιμωρούνται για να σωφρονίζονται οι αδικούντες, την ίδρυση θεάτρου για την ψυχαγωγία και την μόρφωση των πολιτών και άλλα.

Η πολιτεία έλεγε ο Σόλων προς το Φιλόκυπρο μοιάζει με τα στοιχεία που διδάσκει ο Θαλής ο μαθηματικός. Τα στοιχεία αυτά εάν δεν ενώσουν την δύναμη τους δεν μπορούν να συνθέσουν ένα τελειο σώμα. Το ίδιο συμβαίνει και με την πολιτική. Χρειάζεται να προσφέρει δικαιοσύνη, ισότητα και σύμπνοια ανάμεσα στους πολίτες για να εξασφαλίσει πρόοδο για όλους. Χρέος του αρχηγού είναι να επιβάλει αυτά τα στοιχεία και να συνηθίζει τους πολίτες να σκέφτονται και να ενεργούν ορθά και να συναισθάνονται όλοι ότι ανήκουν στο ίδιο σύνολο.

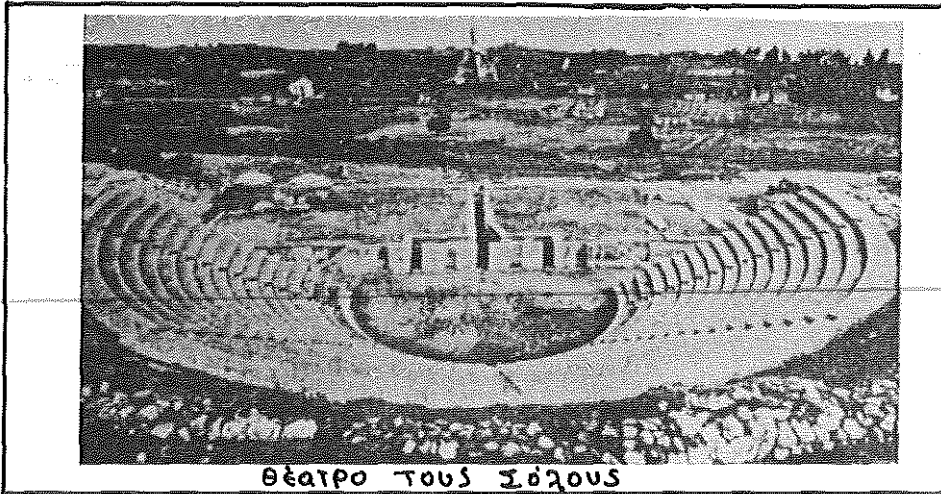
Ο Φιλόκυπρος σκέφτηκε καλά όλες τις εισηγήσεις του Σόλωνα και δεν άργησε να πάρει την μεγάλη του απόφαση. Να δεχθεί όλες τις

εισηγήσεις του μεγάλου σοφού. Σε λίγες μέρες φώναξε τον Σόλωνα και του είπε: «Μελέτησα προσεχτικά μαζί με τους συμβούλους μου όλες σου τις εισηγήσεις. Σκέφτηκα πως το μάτι κάποτε μπορεί να κάμει λάθος όχι όμως η ακοή, γιατί δε μπορεί να μη είναι ωραίο κάτι που εδοκιμάστηκε κάπου αλλού και επαινείται από τους σοφούς. Γι' αυτό αποφάσισα μαζί με τους συμβούλους μου να αρχίσουμε αμέσως να θέτουμε σε εφαρμογή όλες σου τις εισηγήσεις. Το μόνο που θέλουμε από σένα είναι να μείνεις μαζί μας για να μάς βοηθάς με τη σοφία σου σ' αυτό το δύσκολο έργο που αναλαμβάνουμε. Σου υποσχόμεθα δε πως θα σε ευγνωμονούμε αιώνια». Ο Σόλωνας που άρχισε να θεωρεί την Κύπρο σαν δεύτερη του πατρίδα δεν άργησε να πάρει την απόφαση του. Να

γνωμοσύνη προς τον Σόλωνα ονόμασε την πόλη Σόλους την δε πολιτεία του Σολέα.

Όταν δε ο Σόλων εις τα εννέα χρόνια της παραμονής του στην Κύπρο είδε το έργο του συμπληρωμένο, αποφάσισε να επιστρέψει στην πατρίδα του πανευτυχής, βλέποντας τους κόπους του να δίδουν φως και ελπίδες για ένα καλύτερο μέλλο στην Κύπρο. Ο ίδιος ο Σόλωνας εις τας ελεγείας του προσφωνώντας το Φιλόκυπρο λέγει.

«Τώρα συ και το δικό σου γένος είθε να βασιλεύει επί πολύν χρόνον εδώ εις τους Σολίους διαμένων εις αυτή την πόλη. Και εμέ η Κύπρις Αφροδίτη η στεφανωμένη με ία ας με κατευοδώσει σώο με ταχύ πλοίο από το δοξασμένο νησί. Και δι' αυτό τον οικισμόν είθε να μου δίδει χάρη και δόξαν μεγάλην και να είναι

θέατρο τούσ Σόλους

μείνει στο νησί μέχρι που να δει ολοκληρη την περιοχή της Σολέας χαρούμενη και ευτυχισμένη.

Λέγεται πως η εφαρμογή όλων των εισηγήσεων του Σόλωνα κράτησε εννέα ολόκληρα χρόνια. Το πιο δύσκολο μέρος ήτο εκείνο της μετακίνησης της πόλης και η εγκαθίδρυση σ' αυτή των πρώτων δικαστηρίων που γνώρισε το νησί μας. Ο Σόλων εβοήθησε πάρα πολύ στην διαρρύθμιση της νέας πόλης έχοντας υπ' όψη την άνεση, την ασφάλεια και την εν γένει καλή διαβίωση των πολιτών. Αυτό μαζί με την νομοθεσία που ήταν παραπλήσια με εκείνη των Αθηνών, εβοήθησε ώστε να συρρεύσουν πολλοί νέοι κάτοικοι στην πολιτεία του Φιλόκυπρου, οι δε άλλοι βασιλείς της Κύπρου να το ζηλεύουν και να τον αντιγράφουν. Γι' αυτό ο Φιλόκυπρος σύμφωνα με τον αρχαίο Έλληνα ιστορικό Πλούταρχο αναγνωρίζων μεγάλη ευ-

καλό το ταξίδι του γυρισμού εις την πατρίδα μου».

Ο γυρισμός του Σόλωνα στην Αθήνα μέσω των Σάρδεων του χάρισε ακόμη μια εμπειρία με τη συνάντησή του με το Βασιλέα Κροίσο. Αυτός του έδειξε τους θησαυρούς του με υπερηφάνεια για να του καυχηθεί πως είναι ο ευτυχέστερος των ανθρώπων. Όμως ο Σόλων του έδωσε την επιγραμματική εκείνη απάντηση που θα μείνει αιώνια μαζί μας για να διδάσκει και να σωφρονίζει τους πλεονέκτες και τους υπερήφανους.

«Μηδένα προ του τέλους μακάριζε»

Από τις Σάρδεις ο Σόλων επέστρεψε στην Αθήνα για να συνεχίσει το δρόμο του διδασκων και διδασκόμενος μέχρι της τελευταίας αναλαμπής της ζωής του.

A.M. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ